

La càrrega contra el Banc Mundial

No hi haurà conferència del Banc Mundial a Barcelona.

Un moviment complex i difícil de classificar que lluita contra la globalització s'atribueix el mèrit de la suspensió.

Qui hi ha al darrere?

Ahores d'ara, poca gent sap que la Conferència Anual sobre el Desenvolupament Econòmic, que el Banc Mundial (BM) havia de celebrar els dies 25, 26 i 27 d'aquest mes, no es farà finalment a Barcelona, sinó en el més tranquil emplaçament del ciberespai. El motiu oficial: els organitzadors patien per la integritat física dels ciutadans barcelonins i sobretot dels centenars d'economistes, polítics i directius empresarials que havien d'arribar de tot el món per participar-hi (vegeu l'editorial d'EL TEMPS núm. 885).

Les mobilitzacions que va organitzar un heterogeni "moviment antiglobalització" contra actes similars a Seattle, Praga o Davos –i que van acabar, en algun cas, com el rosari de l'aurora– i, sobretot, les que es preparaven amb vista a la reunió de Barcelona, van fer pensar als responsables del Banc Mundial que el millor era curar-se en salut i quedar-se, tots plegats, a casa. El "canvi de format" ha estat acollit, en general, com una victòria sense precedents dels enemics del capitalisme global, i la demostració de les possibilitats de la mobilització ciutadana. Amb els seus bilions de pressupost, el Banc Mundial ha preferit no fer front a un moviment espontani que, amb poc més de cinc milions, sorgits de donatius i

campanyes, ha organitzat una sèrie d'activitats de protesta els mateixos dies de juny.

Ara bé, qui hi ha darrere d'aquest moviment social? Intentar destriar tots els grups, grupuscles i personatges que el conformen és una feina de ximplés. Es tracta, per primer cop, d'una resistència globalitzada, un trencaclosques format per milers de peces de tot el món que no acaben d'encaixar en els vells esquemes de les lluites socials del segle XX.

A Seattle ja es va poder veure el que, a ulls de molts analistes, és la gran paradoxa del moviment antiglobalització: anarquistes i nacionalistes, comunistes i petits capitalistes, ecologistes i agricultors, zapatistes i, fins i tot, xovinistes..., organitzacions no governamentals amb una disciplina fèrria i uns objectius molt clars i col·lectius llibertaris sense una forta organització, lluitant, cadascú pels seus objectius, però tots contra un enemic comú. Un *melting pot* ideològic de gent que difícilment es posaria d'acord per defensar un mateix ideal, però que ha trobat en la lluita contra el capitalisme global, i contra el que es considera que en són els agents, un punt d'unió.

Per Raül Romeva, professor de la càtedra UNESCO de Drets Humans de la Universitat Autònoma de Barcelona

Petit glossari del moviment antiglobalització

ATTAC. Moviment internacional de ciutadans pel control democràtic dels mercats financers i les seves institucions, del qual han sorgit propostes per combatre la desigualtat entre el Primer i el Tercer Món. Té com a objectiu suprimir els paradisos fiscals i restringir la circulació mundial de mercaderies i divises, a través de mesures com la gravació de les transaccions (la famosa taxa Tobin) o l'increment dels impostos sobre les rendes del capital. Tot i la seva recent aparició al nostre país, ja té una implantació important.

Bové, José. Des que va ser condemnat per desmantellar un McDonald's, aquest camperol francès de bonhomiosa aparença s'ha convertit en un símbol de la lluita contra la globalització. Amb un discurs radical denuncia la situació macroeconòmica des del punt de vista dels agricultors, i carrega amb violència especial contra els aliments transgènics. Rep aplaudiments tant de l'esquerra francesa com dels feixistes de Jean Marie Le Pen.

Davos. En aquesta ciutat suïssa se celebra cada any la trobada del Fòrum Econòmic Mundial, amb més de 3.000 personalitats que vénen d'arreu del món, bàsicament líders mundials i grans empreses.

Manifestació contra el Fons Monetari Internacional i el Banc Mundial als carrers de Washington. Els grups antiglobalització troben l'ocasió de fer arribar el seu missatge en les cimeres i conferències organitzades per les grans institucions econòmiques internacionals.

(UAB), aquest fet no és dolent si se l'analitza globalment, perquè demostra que "les conseqüències negatives de la globalització econòmica tenen moltes formes, des de la inseguretat laboral fins als conflictes socials, passant per temes com les epidèmies o la impunitat de règims no democràtics". El fet que, per exemple, els sectors sindicals i els ecologistes vagin al mateix carro, tenint en compte que sovint, els seus interessos són antagònics (industrialització contra sostenibilitat ambiental), és aparentment contradictori, però té una lògica, segons el professor

Romeva, si s'analitza en el marc general, perquè responen a un mateix problema d'arrel: la mala distribució de la riquesa i el benestar.

Heterogeneïtat. La Campanya contra el Banc Mundial Barcelona 2001 és perfectament demostradora d'aquest caràcter heterogeni i horitzontal. I això fa que la presa de decisions i de consens d'uns mínims comuns siguin lents i complicats. Però, segons la responsable de comunicació de la campanya, Ada Pérez, aquest sistema de funcionament "és un

punt de força que, si bé pot alentir procediments, provoca que hi hagi més reflexió".

Aquesta organització té el precedent en dos moviments recents: la Xarxa per la Condonació del Deute Extern, que va aconseguir mobilitzar milers de ciutadans per la consulta popular del 17 de març de l'any passat, i els Moviments de Resistència Global, la primera gran organització contra la globalització que hi va haver al nostre país, i que va dur un miler de persones a Praga per manifestar-se contra el Fons Monetari Internacional.

ris. Enguany la ciutat va ser presa per l'exèrcit, per impedir les manifestacions dels militants antiglobalització que s'hi van acostar. El que no van poder evitar és que un grup de pirates informàtics accedís al servidor de la web del Fòrum i aconseguís dades personals i privades de molts dels assistents.

Ecologistes. Volen afrontar les grans multinacionals que identifiquen com a màxims agressors a la sostenibilitat del planeta. A més de les desenes de grups explícitament ecologistes, el seu ideal és present, d'una manera o altra, en la majoria de col·lectius i partits que han donat suport a la campanya.

Globalització. La paraula màgica que ha fet que milers de persones es mobilitzin arreu del món. De tant utilitzar-la, ha perdut una mica el sentit; se sol emprar per referir-se al capitalisme global, sense fronteres físiques ni ètiques, i a la uniformació cultural, com a sinònim de mundialització. Els moviments antiglobalització, però, també en destaquen elements positius: la lliure circulació d'informació i d'idees, o la vertebració d'un món més interrelacionat i solidari.

Subcomandant Marcos. Des d'un racó del món, enmig de la selva Lacandona de Mèxic, aquest poeta armat ha denunciat la mar-

Un grup de representants de l'FMI i del Banc Mundial conversen en un hotel de Tòquio amb els principals dirigents del Banc Central de Tailàndia, l'any 1997.

Al principi d'any, gent sorgida d'aquests col·lectius va començar a fer propostes per organitzar una campanya contra la visita del Banc Mundial, aprofitant les llistes de distribució d'Internet que havien creat per aquests esdeveniments.

Des d'aquell moment, la campanya s'ha anat desenvolupant transversalment, sense establir jerarquies entre els col·laboradors. Les adhesions de col·lectius i partits són merament simbòliques (bé, i econòmiques: els col·lectius adherits han hagut de fer, si podien, un donatiu d'entre 5.000 i 25.000 pessetes, segons les possibilitats de cadascú); en canvi, la participació directa en la campanya s'ha fet i es fa individualment, a través de les més de vint comissions específiques que s'han creat per organitzar els diversos actes, i de les múltiples reunions i assem-

bles convocades. L'objectiu no era tan sols sabotejar la conferència oficial, sinó intentar evitar que el BM l'aprofités per "fer un rentat d'imatge", i alhora "donar a conèixer les misèries del capitalisme econòmic" i aportar solucions alternatives. Per això, un dels actes organitzats és una contraconferència que tindrà lloc els dies 22 i 23 de juny, en què es donarà veu als diversos col·lectius i individus que conformen el moviment antiglobalització.

Curiosament, l'ús de les tecnologies de la comunicació global és el que ha permès que la campanya hagi adoptat aquest caràcter horitzontal i assembleari que el diferencia d'altres moviments similars d'altres èpoques. També aquesta tecnologia ha permès que la mobilització s'hagi estès fora de Barcelona i, fins i tot, fora del país. De fet, els actes que se ce-

lebraran al cap i casal són només la culminació de les campanyes organitzades, fins al passat dia 17. Les conclusions de totes les reunions, com també qualsevol proposta o decisió s'han fet públiques a través de diverses llistes de distribució, per fer el procés al màxim d'obert possible.

D'altra banda, Internet ha servit, també, per mantenir-se en contacte amb els milers de persones que sembla que faran cap a Barcelona des de fora dels Països Catalans per participar en les manifestacions. Precisament, algunes de les webs més incendiàries són de grups estrangers. Des de la campanya s'està intentant coordinar la gent per espais, per evitar que es barregin, com ha passat en alguna ocasió anterior, els que només volen protestar festivament, dels que puguin tenir previstes activitats més contundents.

Qui diu que són violents? I és que l'heterogeneïtat del moviment comporta, també, la diversitat de respostes. La violència ha estat present, fins ara, en moltes de les manifestacions similars que s'han celebrat, tant a Europa com als Estats Units. Paradoxalment, aquest fet, que ha perjudicat la imatge dels antiglobalitzadors als ulls de molta gent, els ha donat a conèixer, també, arreu del món. La batalla de Seattle, durant la cimera de l'Organització Mundial del Comerç (OMC) del novembre del 1999, va marcar un abans i un després pel que fa a la cobertura mediàtica del fenomen i, de retruc, a la mobilització civil que ha aconseguit.

Els avalots han format part del conflicte des dels seus inicis, i han estat prou espectaculars per atreure l'atenció principal de molts mitjans de comunicació.

ginació de les cultures no dominants i la perversitat del capitalisme global, al qual combat precisament des del mateix dia que es va aprovar el Tractat de Lliure Comerç entre el Canadà, els EUA i Mèxic, el 1994. La lluita per la supervivència indígena –molt amenaçada a Mèxic–, i la lluita dels pobres contra els terratinents també formen part d'aquest conflicte.

MRG. Moviment de Resistència Global, que va sorgir arran de la visita de l'FMI i el BM a Praga, el setembre de l'any passat. Va ser, segurament, la primera gran mobilització explícitament antiglobalitzadora al nostre país, amb l'organització de diverses activitats i, fins i tot, el viatge de prop de mil persones a terres txeques.

Neoliberalisme. Doctrina política que defensa la lliure circulació de mercaderies i divises, i la regulació de l'economia a través del mercat, amb la mínima intervenció dels estats. És l'estadi superior del capitalisme al qual semblen tendir la majoria d'estats des de la caiguda del bloc soviètic, i representa la mort de les polítiques socials i proteccionistes.

'Okupes'. Diverses institucions els han acusat, genèricament, de comportaments violents i associats, i la policia ha aprofitat la Conferència per desallotjar-ne alguns locals del país, per evitar que puguin acollir militants antiglobalització de fora. La majoria de cases *okupades* s'han adherit a la campanya contra el Banc Mundial.

Des del moviment es queixen que sovint s'ha optat per reproduir massivament les imatges de violència per criminalitzar el moviment i ressaltar-ne el caràcter d'antisistema, sense ni tan sols aturar-se a escoltar les seves raons. Això ha provocat que els activistes hagin manifestat una certa desconfiança respecte als mitjans de comunicació. Aquesta situació, tanmateix, està canviant, segons la responsable de comunicació de la campanya, que ha detectat una "progressió notable" en la cobertura mediàtica del fenomen, si bé ha estat desigual en els diversos mitjans.

Els responsables de la campanya també insisteixen a deixar clar que els que opten pel recurs a la violència són, ara mateix, una minoria dins el moviment. Raül Romeva considera, per exemple, que "els violents no es poden generalitzar" i que la majoria de grups d'antiglobalització "actuen des de la crítica constructiva", signe d'una maduresa social que Catalunya ha demostrat anteriorment, en actuacions com el referèndum per l'abolició del deute extern dels països en via de desenvolupament, o la campanya contra la desfilarada de l'exèrcit espanyol. Pel professor, els que recorren a la violència no només són pocs sinó que a més se'ls podria acusar "de no ser crítics amb la globalització, perquè sovint no hi plantegen alternatives".

Per què el Banc Mundial? Si bé tant a dins com a fora de les institucions econòmiques internacionals hi ha força gent que considera que hi ha un problema de fons en el sistema de distribució mundial de la riquesa, ningú no es posa tan d'acord a l'hora d'assenyalar-ne el culpable. Durant molt de temps, abans de

Un policia suís vigila la seu de Davos mentre els membres de l'FMI celebren la seva convenció anual. La violència d'alguns manifestants ha malmès la imatge pública dels antiglobalització.

posar-se de moda termes com globalització, es criticava genèricament el "sistema", que podia englobar govern, policia, executius, banquers, exèrcit..., tots plegats en un mateix sac. D'un temps ençà, però, les mirades s'han girat vers les grans institucions econòmiques internacionals. El Banc Mundial i el Fons Monetari Internacional, l'Organització Mundial de Comerç, la Unió Europea, el G7... segurament, perquè les cimeres i conferències són una presa bastant més fàcil per aquest moviment antiglobalització.

Jordi Armadans, director de la Fundació per la Pau, considera que "hi ha hagut una confluència de tres mons: les ONG, que aporten un missatge tradicionalment crític amb aquestes institucions; uns grups més informals de base, que aporten

la mobilització, i diversos grupuscles d'esquerres".

Així, les macroinstitucions internacionals com el Banc Mundial s'han convertit en el centre d'unes crítiques que, en part, també correspondrien a administracions més properes. Per Raül Romeva, "és un error pensar que [aquestes organitzacions] són ens independents, ja que defensen interessos empresarials, però també, en gran part, dels estats, que són els que acaben aprovant els acords legislatius". Així, considera que els ciutadans "tenim possibilitats d'incidir en la política internacional a través del nostre vot". Continua sent vàlida, doncs, segons ell, la clàssica màxima que convida a pensar globalment, i actuar localment.

Ferran Magrané

Revolució. Sí, també hi ha revolucionaris dins dels moviments antiglobalització. De fet, en certa manera ho són tots: volen un món millor i el volen ara, i estan disposats a fer el que calgui per aconseguir-ho. No han faltat, en aquesta campanya, les referències a la tortuosa història de Barcelona i a les revoltes populars que hi han nascut, però –desenganyem-nos– de llambordes en queden poques, i ara res fa pensar que es pugui tornar als mètodes del segle XX.

Seattle. La mare de totes les batalles. Pels moviments antiglobalització, aquesta és una fita clau, a partir de la qual la seva transcendència augmenta de manera considerable. El que es va organitzar en aquesta ciutat nord-americana el novembre de 1999, amb

motiu d'una reunió de l'Organització Mundial del Comerç (OMC), van ser cinc dies de setge a l'edifici que l'havia d'acollir. Els actes oficials van haver de ser paralitzats i les forces de seguretat van veure's obligades a fer ús de tots els mitjans al seu abast per aconseguir aturar la revolta.

XCADE. Són les sigles de la Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern, un dels precedents d'aquesta campanya, la qual promou un canvi de les estructures polítiques, econòmiques, socials i culturals que han generat un deute inassumible per molts països en via de desenvolupament. A més, també en demanen la condonació.